

KATARZYNA ŻUK
SEBASTIAN KWIECIEŃ

FINANSOWANIE WYDATKÓW
Z ZAKŁADOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
JAKO POMOC *DE MINIMIS*

STAN PRAWNY NA 21 CZERWCA 2010 ROKU

W obecnym stanie prawnym zakłady pracy chronionej¹ mogą korzystać z różnych form pomocy publicznej wspierającej zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Pomoc taka jest udzielana na zatrudnienie w ramach wyłączeń grupowych – zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia

Dr KATARZYNA ŻUK – Katedra Rachunkowości, Wydział Nauk Społecznych KUL; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin.

Dr SEBASTIAN KWIECIEŃ – Katedra Historii Administracji „Collegium Iuridicum”, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL; adres do korespondencji: ul. Spokojna 1, 20-074 Lublin.

¹ Status pracodawcy prowadzącego zakład pracy chronionej może uzyskać pracodawca: prowadzący działalność gospodarczą przez okres co najmniej 12 miesięcy, zatrudniający nie mniej niż 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągający wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 6 miesięcy (co najmniej 40%, w tym co najmniej 10% ogółu zatrudnionych stanowią osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, albo co najmniej 30% niewidomych lub psychicznie chorych albo upośledzonych umysłowo zaliczonych do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności). Dodatkowo, obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy muszą odpowiadać przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy, a sam pracodawca uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz zapewnia doraźną i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne (art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2008 roku, nr 14, poz. 92 – dalej cyt. ustawa o rehabilitacji).

6 sierpnia 2008 roku uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych²) w formie pomocy *de minimis*³.

Powołując się na uzasadnienie do rozporządzenia 1998/2006, Komisja Europejska uznała, iż ustalony pułap pomocy publicznej w ramach *de minimis* nie będzie negatywnie wpływał na handel między państwami członkowskimi oraz nie zakłóci zasad konkurencji na rynku wewnętrznym. Aby tak się jednak stało, pomoc ta musi spełniać jednocześnie cztery warunki:

Po pierwsze, ogólna kwota pomocy *de minimis* przyznana dowolnemu przedsiębiorcy nie może przekroczyć ustalonej kwoty w dowolnie określonym okresie trzech lat budżetowych. Pułapy pomocy, podane w rozporządzeniu, stosuje się bez względu na formę i cel pomocy *de minimis*, a także bez względu na to, czy pomoc przyznana państwu członkowskiemu jest w całości, czy w części finansowana ze środków Wspólnoty. Lata w powyższym rozumieniu to lata budżetowe stosowane przez danego przedsiębiorcę w danym państwie członkowskim do celów podatkowych. W przypadku udzielania nowej pomocy *de minimis* należy ustalić łączną kwotę pomocy *de minimis*, przyznaną w ciągu danego roku budżetowego oraz dwóch poprzedzających go lat budżetowych.

Po drugie, pułap pomocy wyraża się jako dotacja pieniężna. Wszystkie podane wartości są wartościami brutto (nie uwzględniają potrąceń z tytułu podatków ani innych opłat). W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie innej niż dotacja, kwotę pomocy wyraża się jako ekwiwalent dotacji brutto. Pomoc wypłacana w kilku ratach dyskontowana jest do wartości pomocy w chwili przyznania dotacji. Stopą procentową stosowaną do celów dyskontowania oraz do obliczania ekwiwalentu dotacji brutto jest stopa referencyjna obowiązująca w chwili przyznania dotacji.

Po trzecie, pomoc ta jest tzw. pomocą przejrzystą, tj. taką, gdy można na zasadzie *ex ante* dokładnie obliczyć ekwiwalent dotacji brutto bez potrzeby dokonywania oceny ryzyka.

Po czwarte, pomocy *de minimis* nie łączy się z pomocą państwa w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowanych, jeżeli skutkować miałyby to osiągnięciem wyższego poziomu intensywności pomocy niż ustalony

² Dz. U. L 214 z 9.08.2008.

³ Szczegółowo zasady udzielania pomocy „*de minimis*” reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* – Dz. U. L 379 z 09.08.2008.

w rozporządzeniu o zwolnieniu grupowym lub decyzji przyjętej przez Komisję. Tym samym wprowadzone zostały ograniczenia w udzielaniu pomocy publicznej w celu uniknięcia obchodzenia maksymalnej intensywności pomocy określonej w różnych instrumentach wspólnotowych.

Zgodnie z przyjętymi zasadami datą przyznania pomocy *de minimis* jest moment, w którym przedsiębiorca uzyskuje prawo przyjęcia takiej pomocy zgodnie z obowiązującym, krajowym systemem prawnym.

Państwa członkowskie – na mocy przepisów rozporządzenia 1998/2006 – zostały zobligowane do ustanowienia niezbędnego mechanizmu gwarantującego, że łączna kwota pomocy przyznawanej zgodnie z zasadą *de minimis* temu samemu podmiotowi gospodarczemu przez trzy kolejne lata budżetowe nie przekroczy pułapu 200 000 EUR (100 000 EUR dla podmiotów działających w sektorze transportu drogowego). Przyznając pomoc *de minimis*, państwa powinny w formie pisemnej poinformować zainteresowanego przedsiębiorcę o kwocie pomocy (wyrażonej jako ekwiwalent dotacji brutto), podając jednocześnie informację, że ma ona charakter pomocy *de minimis*, przywołując podstawę prawną. Dodatkowo, przed przyznaniem nowej pomocy *de minimis*, państwo członkowskie powinno uzyskać od przedsiębiorcy oświadczenie, w formie pisemnej lub elektronicznej, o zakresie przyznanej mu pomocy *de minimis* lub innej pomocy państwa przyznanej mu w ciągu bieżącego roku budżetowego oraz dwóch poprzedzających go lat budżetowych, a także powinno sprawdzić, czy nowa pomoc *de minimis* nie spowoduje przekroczenia jej pułapu.

Niezależnie od wyżej wymienionych mechanizmów, narzędziem kontroli przestrzegania pułapu pomocy może być rejestr centralny pomocy *de minimis*. W przypadku gdy państwo członkowskie ustanowiło taki rejestr, powinny być w nim zawarte pełne informacje o wszystkich przypadkach udzielenia pomocy *de minimis*, przyznanej przez dowolne władze w państwie członkowskim. Wymóg uzyskania od podmiotu oświadczenia o wszelkiej przyznanej pomocy *de minimis* przestaje mieć zastosowanie z chwilą, gdy rejestr obejmuje okres trzech lat.

W porównaniu z dotychczasowymi uregulowaniami, rozporządzenie 1998/2006 objęło swoimi regulacjami po raz pierwszy przedsiębiorców przetwarzających i wprowadzających do obrotu produkty rolne⁴.

⁴ Za przetwarzanie lub wprowadzanie do obrotu nie można uznać czynności wykonywanych w gospodarstwach jako niezbędny element przygotowania produktu do pierwszej sprzedaży, takich jak zbiór, koszenie czy młócka zbóż, pakowanie jaj itp., ani też pierwszej

FINANSOWANIE WYDATKÓW Z ZAKŁADOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Jedną z podstawowych form pomocy dla zakładów pracy chronionej udzielanej na zasadzie *de minimis* jest finansowanie zadań związanych z rehabilitacją pracowników niepełnosprawnych (a stanowiących przysporzenie dla pracodawcy) ze środków Zakładowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (ZFRON), tworzonoego ze zwolnień w niektórych podatkach i opłatach.

Przechodząc do sedna sprawy, zgodnie z przepisem art. 31 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o rehabilitacji, podmiot prowadzący zakład pracy chronionej w stosunku do tego zakładu jest zwolniony z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego, od czynności cywilnoprawnych – jeżeli czynność przez niego dokonana pozostaje w bezpośrednim związku z prowadzeniem zakładu – oraz z opłat, z wyjątkiem opłaty skarbowej i opłat o charakterze sankcyjnym⁵. Zwolnienie powyższe nie dotyczy: podatku od gier, towarów i usług oraz akcyzowego, cła, podatków dochodowych, a także podatku od środków transportowych.

Zakłady pracy chronionej przekazują środki uzyskane z tytułu zwolnień z podatków i opłat w wysokości 10% na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), a 90% na Zakładowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (ZFRON). Dodatkowo – w myśl art. 38 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych⁶ – płatnicy, będący zakładami pracy chronionej, część zaliczek, tj. te, które pobierane są za miesiące, w których dochód podatnika mieści się w pierwszym przedziale skali podatkowej (łącznie z miesiącem, w którym następuje przekroczenie dochodu stanowiącego górną granicę pierwszego przedziału skali podatkowej), nie jest przekazywana do urzędu skarbowego, ale zasila w 10% PFRON, a w 90% ZFRON.

Poza środkami wskazanymi powyżej, ZFRON zasilany być może jeszcze w szczególności: z wpływów z zapisów i darowizn; z odsetek od środków zgromadzonych na rachunku funduszu rehabilitacji; ze środków pochodzących ze zbycia środków trwałych zakupionych ze środków funduszu, w części niezamortyzowanej.

sprzedaży na rzecz podmiotów zajmujących się odsprzedażą lub przetwórstwem (punkt 4 uzasadnienia do rozporządzenia nr 1998/2006).

⁵ Są to między innymi: opłaty eksploatacyjne określone w prawie geologicznym i górniczym czy opłaty za korzystanie ze środowiska. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 lipca 2004 r. w sprawie wykazu opłat o charakterze sankcyjnym, Dz. U. nr 161, poz. 1682.

⁶ Dz. U. z 2010 roku, nr 51, poz. 307.

Pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej jest obowiązany do: prowadzenia ewidencji środków ZFRON; prowadzenia rachunku bankowego środków tego funduszu; przekazywania środków ZFRON na rachunek tego funduszu w terminie 7 dni od dnia, w którym środki te uzyskano; przeznaczenia co najmniej 15% środków ZFRON na indywidualne programy rehabilitacji; przeznaczenia co najmniej 10% środków ZFRON na pomoc indywidualną dla niepełnosprawnych pracowników i byłych niepracujących niepełnosprawnych pracowników tego zakładu. Pozostałe 75% środków prowadzący zakład pracy chronionej może przeznaczyć na cele stanowiące przysporzenie dla pracodawcy, w tym stanowiące pomoc *de minimis*.

Środki zgromadzone na ZFRON mogą być przeznaczone na ściśle określony cel wskazany w ustawie. Wyłączona jest tym samym swoista dowolność ich wydatkowania. Dozwolone jest finansowanie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej, w tym indywidualnych programów rehabilitacji osób niepełnosprawnych opracowywanych przez powołane przez pracodawców komisje rehabilitacyjne, oraz ubezpieczenie osób niepełnosprawnych, zgodnie z zakładowym regulaminem wykorzystania tych środków.

Szczegółowe zasady korzystania ze środków ZFRON określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2007 roku w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych⁷, w którym zostały określone rodzaje wydatków, jakie mogą być sfinansowane ze środków ZFRON, tj.: wyposażenie stanowiska pracy oraz przystosowanie jego otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych; finansowanie części kosztów wprowadzania nowoczesnych technologii i prototypowych wzorów oraz programów organizacyjnych proporcjonalnie do liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy; tworzenie, modernizację, remont, rozbudowę i utrzymanie bazy rehabilitacyjnej, socjalnej i wypoczynkowej; podstawową i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne; dodatkowe wynagrodzenie pracowników za znajomość i posługiwanie się językiem migowym oraz wynagrodzenie lektorów dla pracowników niewidomych; szkolenia i przekwalifikowanie w celu nabycia lub podnoszenia kwalifikacji zawodowych; dowożenie do pracy i z pracy osób niepełnosprawnych; zakup samochodów wyłącznie do przewozu osób niepełnosprawnych mających trudności w korzystaniu z publicznych środków transportu; organizację turnusów rehabilitacyjnych i usprawniających;

⁷ Dz. U. nr 245 poz. 1810 – dalej cyt. rozporządzenie ZFRON.

działalność sportową, rekreacyjną i turystyczną; pomoc indywidualną dla osób niepełnosprawnych; indywidualne programy rehabilitacji, zwane dalej „programami rehabilitacji”, mające na celu zmniejszenie ograniczeń zawodowych; wspólne zadania pracodawców prowadzących zakłady z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej osób niepełnosprawnych, na których realizację pracodawcy mogą przeznaczyć do 10% środków funduszu rehabilitacji.

W sytuacji gdy wydatki określone powyżej stanowią przysporzenie korzyści dla pracodawcy, co do których pracodawca nabył prawo po dniu 14 maja 2004 roku, stanowią pomoc *de minimis* w rozumieniu rozp. 1998/2006.

Zgodnie z § 8 rozporządzenia ZFRON intensywność pomocy wynosi do 100% poniesionych wydatków, przy czym jednak zwolnienia, o których mowa w art. 31 ustawy o rehabilitacji, oraz zaliczki, o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, mogą być przeznaczone na pokrycie tych wydatków w wysokości nie przekraczającej 81% wartości tych zwolnień. Określenie maksymalnej wartości zwolnienia na poziomie 81% wynika z faktu, że zakłady pracy chronionej 10% wartości uzyskanych zwolnień z podatków i opłat przekazują na PFRON, a 90% wpłacają na rachunek ZFRON. Natomiast pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej jest obowiązany do przeznaczania co najmniej 10% środków funduszu rehabilitacji na pomoc indywidualną dla niepełnosprawnych pracowników i byłych niepełnosprawnych pracowników tego zakładu, która nie stanowi pomocy publicznej. Wobec tego pozostaje do wydatkowania 90% środków zgromadzonych na ZFRON od kwoty 90% zwolnienia ($90\% \times 90\% = 81\%$).

Jedną z podstawowych zasad udzielania pomocy *de minimis* jest zakaz jej łączenia z inną pomocą publiczną w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą lub tego samego projektu inwestycyjnego, na wypadek, gdyby łączna kwota pomocy spowodowała przekroczenie dopuszczalnej intensywności pomocy określonej w przepisach mających zastosowanie przy udzielaniu pomocy publicznej innej niż *de minimis*. Przyjęcie takiego rozwiązania jest spójne, o czym była już mowa wcześniej, z zasadami określonymi w rozporządzeniu nr 1998/2006, które wprowadza ograniczenia w udzielaniu pomocy publicznej w celu uniknięcia obchodzenia maksymalnej intensywności pomocy określonej w różnych instrumentach wspólnotowych. Zabroniona jest również refundacja ze środków ZFRON wydatków, które wcześniej zostały sfinansowane ze środków innych niż zgromadzone na rachunku ZFRON, np. ze środków obrotowych przedsiębiorcy.

W wyniku nowelizacji rozporządzenia z 2010 roku wprowadzono przepis § 4a, który stanowi, iż warunkiem wykorzystania funduszu rehabilitacji jest

dokonywanie wydatków z tego funduszu w sposób celowy i oszczędny, z uwzględnieniem optymalnego doboru metod i środków realizacji w stosunku do zakładanych efektów⁸.

ZAŚWIADCZENIE O UZYSKANEJ POMOCY *DE MINIMIS*

Fakt udzielenia pomocy powinien być potwierdzony zaświadczeniem o pomocy *de minimis*, wydanym przedsiębiorcy przez organ podatkowy, podmiot uprawniony do pobierania opłat na podstawie odrębnych przepisów albo podmiot udzielający pomocy. Obecne przepisy precyzują zasady uzyskiwania przez przedsiębiorców zaświadczeń o pomocy *de minimis*. Mianowicie, w celu uzyskania zaświadczenia przedsiębiorca przedstawia informację o dokonaniu wydatku ze środków Zakładowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ciągu 30 dni od dnia jego dokonania.

Występując o wydanie zaświadczenia, przedsiębiorca przedstawia:

– uzyskane zaświadczenia o pomocy *de minimis* otrzymanej w okresie obejmującym bieżący rok kalendarzowy oraz dwa poprzedzające go lata kalendarzowe albo oświadczenie o wielkości pomocy *de minimis* otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenie o nieskorzystaniu z pomocy *de minimis* w tym okresie;

– informacje o każdej pomocy innej niż *de minimis*, jaką otrzymał w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowanych oraz na dany projekt inwestycyjny, z którym związana jest pomoc *de minimis*;

– oświadczenie, że nie jest przedsiębiorcą znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej według kryteriów określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej dotyczących udzielania pomocy publicznej⁹.

⁸ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej zmieniające rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych z dnia 30 marca 2010 r., Dz. U. nr 64, poz. 398.

⁹ Nie ma definicji wspólnotowej „przedsiębiorstwa zagrożonego”. Powołując się jednak na Komunikat Komisji – Wytoczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. U. C 244 z 1.10.2004), Komisja uważa przedsiębiorstwo za zagrożone, jeżeli ani za pomocą środków własnych, ani za pomocą środków, które mogłoby uzyskać od właścicieli/akcjonariuszy lub wierzycieli, nie jest ono w stanie powstrzymać strat, które bez zewnętrznej interwencji władz publicznych prawie na pewno doprowadzą to przedsiębiorstwo do zniknięcia z rynku w perspektywie krótko- lub średnio-terminowej.

Od dnia 5 kwietnia 2010 roku na zakładach pracy chronionej spoczywają nowe obowiązki, wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 roku w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis*¹⁰. Informacje przedstawiane przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* należy składać na specjalnym formularzu urzędowym. Dodatkowo podmioty mają obowiązek przedkładania sprawozdań finansowych za okres trzech ostatnich lat obrotowych, na które składa się: bilans; rachunek zysków i strat; informacja dodatkowa – obejmująca wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia¹¹. Sprawozdanie finansowe jednostek podlegających obowiązkowi badania sprawozdań finansowych obejmuje ponadto zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych.

Należy jednak pamiętać, że przedsiębiorstwa, które uzyskały w poprzednim roku obrotowym przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych, w przeliczeniu na walutę polską mniejsze niż 1,2 mln EUR¹², nie mają obowiązku sporządzania sprawozdania finansowego zgodnie z ustawą o rachunkowości. Oznacza to, iż tylko część podmiotów ubiegających się o pomoc *de minimis* przedłoży sprawozdanie finansowe sporządzone zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Formularz przedkładanej informacji składa się z części A, B, C i D. Część A obejmuje informacje dotyczące wnioskodawcy, takie jak imię i nazwisko albo nazwę; adres miejsca zamieszkania albo adres siedziby; identyfikator gminy, w której wnioskodawca ma miejsce zamieszkania albo siedzibę, numer identyfikacji podatkowej (NIP); formę prawną; wielkość; klasę działalności, w związku z którą wnioskodawca ubiega się o pomoc *de minimis*; datę utworzenia.

Część B obejmuje informacje dotyczące sytuacji ekonomicznej. W myśl rozporządzenia nr 1998/2006, pomoc nie może być przyznana podmiotom gospodarczym znajdującym się w trudnej sytuacji. Informacje zawarte w tej części wraz ze sprawozdaniem finansowym ma umożliwić organowi udzielają-

¹⁰ Dz. U. nr 53 poz. 311.

¹¹ Art. 45. ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz. U. z 2009 r., nr 152, poz. 1123.

¹² Wyrażona w euro wielkość przeliczana jest na walutę polską po średnim kursie, ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski na dzień 30 września roku poprzedzającego rok obrotowy. Jest to tym samym odstępstwo od zasady ogólnej, że wyrażone w euro wielkości przelicza się na walutę polską po średnim kursie, ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy.

cemu pomocy sprawdzenie, czy podmiot nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej¹³.

Część C zawiera informacje dotyczące prowadzonej działalności gospodarczej, w związku z którą wnioskodawca ubiega się o pomoc *de minimis*. Co ważne, pomoc ta nie może być przyznana podmiotom gospodarczym działającym w sektorach rybołówstwa i akwakultury, produkcji podstawowej produktów rolnych, przetwarzania i wprowadzania do obrotu wymienionych produktów rolnych, węglowym czy nabywania pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego.

Część D zawiera informacje dotyczące pomocy otrzymanej w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, na których pokrycie ma być przeznaczona pomoc *de minimis*. W myśl rozporządzenia 1998/2006 pomocy tej nie należy łączyć z pomocą państwa w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowanych, w przypadku gdyby taka kumulacja miała skutkować osiągnięciem wyższego poziomu intensywności pomocy niż ustalony pod kątem specyficznych uwarunkowań każdego przypadku w rozporządzeniu o zwolnieniu grupowym lub decyzji przyjętej przez Komisję. W przypadku uzyskania innej pomocy w stosunku do tych samych kosztów kwalifikowanych wnioskodawca wypełnia tabelę w części D, podając następujące informacje: dzień udzielenia pomocy, podmiot udzielający pomocy, podstawa prawna udzielenia pomocy, numer programu pomocowego, pomocy indywidualnej, formę pomocy, wartość otrzymanej pomocy, przeznaczenie pomocy.

*

Należy jenoznacznie stwierdzić, iż obecnie obowiązujący limit pomocy *de minimis*, tj. 200 000 euro dla zakładów pracy chronionej zatrudniających kilkaset pracowników, jest niewystarczający. Skutkuje to kumulowaniem środków na rachunku ZFRON i brakiem możliwości wydatkowania tych środków z uwagi na zbyt niski limit pomocy *de minimis*.

¹³ Dotychczas pomoc była udzielana podmiotowi pod warunkiem złożenia oświadczenia, iż nie jest przedsiębiorcą znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej według kryteriów określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej dotyczących udzielania pomocy publicznej.

Jeżeli chodzi natomiast już o same problemy, z jakimi borykają się zakłady pracy chronionej w zakresie wykorzystania środków ZFRON, to są one następujące:

1. Problematyczne jest przekazywanie środków funduszu rehabilitacji na rachunek ZFRON w terminie siedmiu dni od dnia, w którym środki te uzyskano.

2. W art. 33 ust. 3 ustawy o rehabilitacji niejednoznaczne jest znaczenie słowa „przeznaczenie” – czy oznacza ono przekazanie środków na specjalny rachunek bankowy z przeznaczeniem na konkretne rodzaje wydatków, czy też chodzi już o samo ich wydatkowanie.

3. Zakład pracy chronionej najpierw wydaje środki z ZFRON, a następnie w ciągu 30 dni ubiega się do organu udzielającego pomocy o wydanie zaświadczenia o pomocy *de minimis*. W sytuacji odmowy przez ten organ wydania zaświadczenia o pomocy *de minimis* mają zastosowanie sankcje określone w art. 33 ust. 4a ustawy o rehabilitacji, tj. zwrot 100% kwoty tych środków na fundusz rehabilitacji oraz wpłaty w wysokości 30% tych środków na Fundusz w terminie do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło ujawnienie niezgodnego z ustawą przeznaczenia środków funduszu rehabilitacji.

4. Wydatkowanie środków na indywidualne programy rehabilitacji jest zbyt skomplikowane z uwagi na niejasne zasady określone w przepisach oraz konieczność powoływania zakładowej komisji rehabilitacyjnej.

5. Zakaz refundacji wydatków poniesionych ze środków obrotowych utrudnia, a wręcz ogranicza wydatkowanie środków ZFRON w niektórych sytuacjach – przede wszystkim koszty wynagrodzeń i składek ubezpieczenia społecznego pracowników zatrudnionych w zakładowej bazie rehabilitacyjnej.

6. Zasada dokonywania wydatków ze środków ZFRON „w sposób celowy i oszczędny z uwzględnieniem optymalnego doboru metod i środków realizacji w stosunku do zakładanych efektów” jest trudna do realizacji w praktyce, zwłaszcza w odniesieniu do pomocy indywidualnej pracownikom niepełnoprawnym.

7. Obowiązek każdorazowego przedkładania 7-stronicowego formularza informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* oraz sprawozdań finansowych z trzech lat dla zakładów pracy chronionej (dokonujących wydatków ze środków ZFRON kilka razy w miesiącu) jest bardzo uciążliwy.

FUNDING EXPENSES
FROM THE COMPANY DISABLED PERSONS REHABILITATION
FUND AS THE *DE MINIMIS* AID LEGAL STATUS: 21 JUNE 2010

S u m m a r y

According to the present legal status sheltered workshops may use various forms of public aid supporting employment of disabled persons. Such aid is provided as aid in finding employment within the frame of group exclusions in the form of the *de minimis* aid. One of the basic forms of aid to sheltered workshops provided on the *de minimis* grounds is funding tasks connected with rehabilitation of disabled employees (tasks that are profitable for the employer) from the means of the company disabled persons rehabilitation fund that is created from exemptions from paying some taxes and payments. The means cumulated in the fund may be designed to a closely defined aim indicated by the act. Freedom in laying out the means is excluded. Funding professional, social and therapeutic rehabilitation is allowed, including individual rehabilitation programs for disabled persons drawn up by rehabilitation boards appointed by the employers, and insuring disabled persons according to the company regulations of using the means. The fact of providing aid should be confirmed by a certificate of the *de minimis* aid issued by the proper tax organ, by an organ entitled to collect payments on the basis of separate regulations, or by the subject providing help.

Translated by Tadeusz Karłowicz

Słowa kluczowe: pomoc publiczna, zakład pracy chronionej, zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pomoc *de minimis*.

Key words: public aid, sheltered workshop, company disabled persons rehabilitation fund, *de minimis* aid.